

Nr 304.

Av herr **Wiberg m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition, nr 210, angående den fortsatta utbyggnaden och organisationen av landets försvarskrafter.*

Enligt nuvarande organisation finnas å staten för arméns hundväsande upptagna en kapten (ryttmästare), en sergeant och två furirer jämte viss pensionerad och civil personal. Försvarsutredningen har, vid framläggande av sitt nyorganisationsförslag, icke funnit skäl föreligga att föreslå några ändringar härutinnan. Chefen för armén, under vilken arméhundväsendet direkt lyder, har emellertid i sitt med anledning av försvarsutredningens nyorganisationsförslag avgivna yttrande framhållit, att det för tjänstens behöriga gång vid arméhundgården med arméhundskolan erfordrades dels viss ytterligare utökning av arméhundväsendets personal, dels viss ändring (höjning) av nuvarande personals tjänste- och lönegrader. Statsrådet och chefen för försvarsdepartementet har dock, som av den nu framlagda Kungl. Maj:ts prop. nr 210 framgår, anmält sig icke kunna biträda de av chefen för armén sålunda framförda kraven på personalökning m. m. i vad det rör arméhundväsendet.

I chefens för armén förenämnda yttrande, som synes vara både utförligt och även synnerligen starkt motiverat, framhålles bl. a.,

att arméhundväsendet, på grund av numera betydligt vidgade uppgifter, som omfatta samtliga försvarsgrenar och som även medfört en stark ökning av vid detsamma redovisade tjänstehundar, erhållit en avsevärt ökad betydelse;

att chefens för arméhundväsendet verksamhet på grund härav hädanefter måste till stor del bestå i att dels biträda chefen för armén och arméfördelningschefer (militärområdesbefälhavare) med inspektioner av hundtjänsten vid truppförband och vissa försvarsområden m. m., dels att meddela undervisning vid vissa, särskilt anordnade kurser, varför chefen för arméhundskolan, i egenskap av chefens för arméhundväsendet ställföreträdare och i dennes frånvaro, under stor del av året måste ensam svara för handläggandet av alla till arméhundväsendets expedition hörande ärenden vid sidan av sin egentliga verksamhet som chef för och lärare vid arméhundskolan, och vadan därför ytterligare en aktiv officer — instruktionsofficer, tillika adjutant — måste anses vid arméhundväsendet erforderlig;

att de tvenne, på arméhundväsendets stat upptagna och vid arméhundskolan tjänstgörande andre instruktörerna endast inneha furirs tjänstegrad,

vilket innebär att de, såsom fast anställt manskap, antingen måste avgå ur tjänst vid relativt tidig ålder eller (i och för befordran) återgå till sina truppförband vid en tidpunkt då de kanske just börjat uppnå den i och för deras specialtjänst erforderliga fackliga rutinen, samt att dessa furirer, med hänsyn dels härtill, dels till den erforderliga successionen uppåt (till förste instruktör och eventuellt sedermera tillsyningsman över arméhundgården), böra kunna få tjänstegrad som sergenter;

att erfarenheten redan givit vid handen, att den nuvarande expeditionunderofficieren — vilken samtidigt fungerar som både kompani(skol-)adjutant och förvaltningsunderofficer — icke kan, med den omfattning arméhundväsendets expedition numera tagit, medhinna alla dessa tre funktioner samtidigt, vadan ytterligare en underofficer erfordras för att bestrida befattningen som kompani(skol-)adjutant; samt

att chefen för arméhundväsendet, vilken nu såsom pensionerad kapten i reserven åtnjuter däremot svarande arvodesbelopp, erhåller ett dylikt motsvarande major, samt att tillsyningsmannen över arméhundgården, vilken nu åtnjuter arvode motsvarande fanjunkare i reserven, erhåller ett dylikt motsvarande förvaltare; allt med hänsyn till det med dessa båda befattningar förenade arbetet och tjänsteansvaret.

Vad chefen för armén sålunda, på efter allt att döma synnerligen goda grunder anfört, synes oss icke rimligen kunna jävas. Chefen för försvarsdepartementet har visserligen framhållit, att riksdagen så sent som år 1941 beslutat en icke oväsentlig utökning av personalen vid arméhundväsendet — vilken utökning dock i realiteten endast innebar ett överförande på arméhundväsendets stat av personal, som redan mer eller mindre permanent ditbeordrats — och att en ytterligare ökning därför nu icke skulle vara erforderlig, men det torde kunna ifrågasättas, huruvida man i detta fall kan anlägga en dylik måttstock på hithörande förhållanden, särskilt med hänsyn till de nu förebragta omständigheterna. Försvarets tjänstehundväsende — vartill motsvarigheter redan länge funnits i de flesta andra länder — är hos oss en ny skapelse, och det ligger då otvivelaktigt i dess natur, att utvecklingen, om den skall genomdrivas effektivt och inom önskvärd tid nå målet, måste ske snabbare än vad man är van vid på andra områden.

Chefens för armén önskemål om ytterligare en instruktionsofficer (adjutant) vid arméhundväsendet torde vara synnerligen befogat, och man kan icke komma ifrån den bestämda uppfattningen att — som chefen för armén också framhåller — arbetet vid arméhundväsendets central (arméhundgården med arméhundskolan) nu fått den omfattning, att ytterligare en officer erfordras vid handläggningen av den mångfald ärenden av olika slag, som inom försvarets tjänstehundväsende numera förekommer. Det torde, efter vad vi i saken inhämtat, även vara meningen, att den nytillkommande officeren skall, om han befinnerse därtill lämplig, kunna beräknas i succession till befattningen som chef för arméhundskolan, när denna befattningshavare

— som avsikten är — med tiden skall efterträda chefen för arméhundväsendet. Så specialbetonade och fackkunskapskrävande som dessa båda sistnämnda befattningar äro, torde det vara absolut nödvändigt, att successionen här i god tid blir säkerställd, och att en eventuell efterträdare får en väl tillmätt tid på sig till att förvärva de nödiga erfarenheterna och kvalifikationerna.

Beträffande de tvenne andra instruktörerna, som nu äro furirer och således redan vid uppnådda 34 år måste falla för åldersstrecket, säger departementschefen att, »därest det skulle visa sig önskvärt att bibehålla en andre instruktör i tjänst efter den tidpunkt, då han på grund av uppnådd, för fast anställt manskap stadgad högsta ålder skall avgå, föreligger alltid möjlighet, att på därom gjord framställning bereda honom fortsatt anställning med avlöning i lämplig lönegrad enligt militära icke-ordinariereglementet». Det synes oss då, att departementschefen icke tagit fasta på chefens för armén uttryckliga påpekande av att det »åtgår lång tid och kräver speciell läggning för att en person skall bliva en god instruktör i hundtjänst;» — — — samt att »Instruktörerna böra därför kunna vara kvar i tjänst under lång tid, vilket med nuvarande organisation icke är möjligt». Detta chefens för armén uttalande visar ju tydligt, att han bestämt räknat med att andre instruktörerna under alla omständigheter borde kunna bibehållas i tjänst efter fyllda 34 år. Då departementschefen därtill synes vilja gå in för den lösningen, att en överårig andre instruktör eventuellt skulle fortsätta som icke-ordinarie befattningshavare, har han direkt frångått den av chefen för armén här uppgjorda successionsplanen, där den bärande principen beträffande de lägre befattningshavarna just ligger i att den av de båda andre instruktörerna, som under årens lopp bäst kvalificerat sig, skall, i egenskap av sergeant på stat, kunna befordras vidare till förste instruktör (fanjunkare) och därefter eventuellt senare till tillsyningsman över arméhundgården. Chefen för armén säger beträffande den nuvarande organisationen: »En allvarlig olägenhet är emellertid, att kontinuiteten i fråga om instruktörernas tjänstgöring är säkerställd endast beträffande underofficeren (d. v. s. förste instruktören).» Det synes oss att detta chefens för armén pekande på en fullt tydlig lucka i organisationen icke utan vidare kan förbigås. Chefen för armén framhåller slutligen beträffande de båda andre instruktörerna, hurusom det med hänsyn dels till deras alldeles speciella facktjänstgöring, dels till svårigheterna att under någon längre tid avvara dem, är mest ändamålsenligt, för att icke säga nödvändigt, att de kunna vinna befordran till sergeanter utan obligatorisk genomgång av underofficersskola. Det synes också oss, även om ett frångående av det nyssnämnda principiella villkoret för underofficersbefordran i regel icke bör ske, i detta särskilda fall erforderligt, att en dispens för underofficersskolans genomgående måste lämnas med stöd av den motivering och av de skäl, som chefen för armén förebragt.

Till sin framställning om en ny befattningshavare för att sköta kompani-(skol-)adjutantsbefattningen vid arméhundgården med arméhundskolan fogar chefen för armén en detaljerad redogörelse för omfattningen av arméhundväsendets expeditions- och förvaltningstjänst och framhåller, att denna nödvändiggör, att expeditionsunderofficeren nu ständigt har den ene av de två vaktmästarna-dressörerna vid arméhundgården som biträde för att kunna medhinna alla göromålen, varigenom då tillsyningsmannen kontinuerligt berövas en av de till honom avdelade medhjälparna. Motiven till det av chefen för armén gjorda äskandet synes oss även i detta fall fullt bärande. Chefen för arméhundväsendet är, jämlikt av intendenturdepartementet utfärdade föreskrifter, förvaltande myndighet i fråga om alla direkt under arméhundväsendets verksamhet fallande ärenden. Härvid är visserligen intendenten vid I 21 redogörare, men den dagliga förvaltningstjänsten, in- och utbetalningar, redovisning m. m., måste ske vid arméhundväsendets expedition, och det synes icke möjligt — som chefen för armén också framhåller — för expeditionsunderofficeren att, utöver sin ordinarie befattning, även medhinna den som förvaltningsunderofficer och kompaniadjutant. Det torde, oavsett det principiellt oriktiga i att en som vaktmästare-dressör anställd person nu helt undandrages skötandet av sin befattning såsom sådan, ligga en betänkelig risk i att på en befattningshavare, som icke är för tjänsten kvalificerad och kanske ej heller lämplig, lägga en sådan arbetsbörda och ett sådant ansvar, som är förenat med en kompaniadjutants och förvaltningsunderofficers syssla. Den av chefen för armén begärda, särskilda befattningen som kompani-(skol-)adjutant vid arméhundväsendet synes oss därför obestriddigt nödvändig att tillsätta.

Slutligen har chefen för armén framhållit, att, i samband med genomförande av nytt system för avlönanade av pensionerad personal i arvodesbefattning, chefen för arméhundväsendet skulle erhålla arvode motsvarande major och tillsyningsmannen över arméhundgården sådant motsvarande förvaltare. Med hänsyn till det maktpåliggande arbetet och det tjänsteansvar, som äro förenade med förenämnda båda befattningar, synes oss chefens för armén framställning i detta hänseende vara synnerligen befogad och böra tillgodoses.

Försvarets tjänstehundorganisation är hos oss visserligen ny och ännu relativt föga prövad. De erfarenheter — särskilt på bevaknings- och patrulltjänstens områden — som emellertid redan kunnat fredsmässigt utvinnas, äro dock synnerligen tillfredsställande, och det torde få anses ställt utom allt tvivel, att såväl det egentliga försvarets som även därmed sammanhängande tjänstehundverksamhet redan har, och ytterligare kommer att få, en mycket stor betydelse både vid krigs- och beredskapstillstånd samt jämväl även under fredsförhållanden. Härpå peka även såväl tidigare som under den senaste tiden gjorda erfarenheter i utlandet. Den nu föreslagna, relativt mycket obetydliga ökningen av personal m. m. inom arméhundväsendets

ledning kommer därför — som chefen för armén även framhåller — utan tvivel att väl behövas även vid en eventuell återgång till fredsförhållanden.

På grund av vad ovan anförts få vi, med instämmande i vad chefen för armén i sitt yttrande till försvarsutredningens nyorganisationsförslag andragit beträffande viss erforderlig utökning av arméhundväsendets personal m. m., hemställa,

att en instruktionsofficer (tillika adjutant) ytterligare uppföres på arméhundväsendets stat i lönegrad »Oa 3 eller Oa 2»;

att de båda nuvarande andre instruktörerna uppföras såsom Ma 3 eller Uo 1, varvid befordran till underofficer, utan hinder av genomgången underofficersskola, skall kunna föreslås efter visst antal tjänsteår, förslagsvis 12, samt att i samband härmed den nuvarande förste instruktören uppföres i lönegrad Uo 1 eller Uo 2;

att en befattning som förvaltningsunderofficer och kompaniadjutant ytterligare tillkommer, avsedd antingen för pensionerad underofficer eller lämplig civil tjänsteman;

att chefen för arméhundväsendet erhåller arvode motsvarande major och tillsyningsmannen över arméhundgården sådant motsvarande förvaltare.

Stockholm den 15 april 1942.

Åke Wiberg.

T. G. v. Seth.

Folke Kyling.